

Anexa 6. Dicționar de termeni biostatistici român - englez – francez

(revăzut și adăugit după DRAGOMIRESCU L. - 1998 - Biostatistică pentru începători. Editura Constelații. București, 220p, ISBN-973-97950-8-0. pp. 213-216). Versiune în lucru.

Interpretarea notațiilor:

Semnul ";" desparte sinonime care, de regulă, nu conțin cuvinte comune.

Parantezele includ cuvinte sau grupe de cuvinte care pot fi ignorate. De exemplu: "frecvență (absolută)" poate fi citită fie "frecvență absolută", fie numai "frecvență".

Semnul "/" pus înainte și după un cuvânt sau un grup de cuvinte indică variante alternative. De exemplu: "interval de / clasă / grupare /" se va citi "interval de clasă", respectiv "interval de grupare".

Textele subliniate pun în evidență diferențe de concepție în definirea noțiunilor. Textele tăiate cu două linii indică greșeli întâlnite în documentul de pe INTERNET.

Română	Engleză	Franceză
1. INTRODUCERE		
biomatematică; biologie matematică	biomathematics	<i>biomathématique; biologie mathématique</i>
biometrie	biometrics	<i>biométrie</i>
biostatistică; statistică biologică	biostatistics	<i>statistique biologique; biostatistique</i>
teoria (matematică) a informației	information theory	<i>théorie de l'information</i>
teoria probabilităților	probability theory	<i>théorie des probabilités</i>
statistică	statistics	<i>statistique</i>
statistică descriptivă	descriptive statistics	<i>statistique descriptive</i>
statistică / inductivă / inferențială /	inferential statistics	<i>statistique inductive</i>
statistică multivariată	multivariate analysis	<i>analyse / à plusieurs variables / multivariée /</i>
2. CONCEPTE STATISTICE DE BAZĂ		
(caracteristică) variabilă	variable; variate	<i>variable (statistique); échangeable</i>
eșantion; colectivitate de selecție; mostră; probă; lot	sample	<i>échantillon</i>
eșantioane de observații perechi	/ paired / related / matched (pairs) / samples	<i>/ échantillons / séries / appariées</i>
eșantioane / independente / independent prelevate /	/ independently selected / independent / samples	<i>échantillons indépendants</i>

Română	Engleză	Franceză
grad de / certitudine / încredere / confidență / ; nivel de / certitudine / încredere / confidență /	confidence level	<i>/ niveau / seuil / de confiance</i>
inferență statistică	statistical inference	<i>inférence statistique</i>
măsurătoare	measurement	
numărătoare	counter	
neparametric	non-parametric	<i>non paramétrique</i>
parametric	parametric	<i>paramétrique</i>
populație (statistică); colectivitate statistică, univers statistic	(statistical) / population / universe /	<i>/ population / univers / statistique; ensemble</i>
probabilitate	probability	<i>probabilité</i>
precizie	precision	<i>précision</i>
rang	rank	<i>rang</i>
serie statistică; șir statistic	statistical series; sequence	<i>série</i>
/ serie (statistică) / temporală / dinamică /	time series	<i>séries / chronologiques / temporelles /</i>
scală interval	interval scale	
scală nominală	nominal scale	
scală ordinală	ordinal scale	
scală raport	ratio scale	<i>échelle de / rapports / variations relatives /</i>
transformare (de variabilă)	variate transformation	<i>transformation de variable</i>
unitate statistică	statistical unit	<i>unité statistique</i>
valoare	value	<i>valeur</i>
variabilă binară	/ binary / dichotomous / variable	<i>variable / binaire / dichotomique /</i>
<u>variabilă</u> / calitativă / nominală / categorială /	/ qualitative / categorical / <u>data</u>	<i><u>données</u> qualitatives; <u>observations</u> qualitatives</i>
<u>variabilă</u> cantitativă; dimensiune; parametru (în sens larg)	quantitative <u>data</u>	<i><u>observations</u> quantitatives</i>
<u>variabilă</u> continuă	continuous / <u>population / data /</u>	<i><u>population</u> continue</i>
variabilă /discontinuuă/ discretă/	discontinuous variable; discrete variate	<i>variable /discontinue/ discrète/</i>

Română	Engleză	Franceză
variabilă /ordinală/semicantitativă/	ordinal /<u>data</u>/response/; ordered /<u>series</u> / <u>categorization</u> /; <u>categorical data</u>; (rank) order <u>statistics</u>	/ <u>série</u> / <u>catégorisation</u> / ordonné; <u>statistique</u> / de rang / ordinal / d'ordre /; <u>fonctions de l'ordre des observations</u>
variantă	variant	variante
3. STATISTICĂ DESCRIPTIVĂ UNIVARIATĂ		
3.1. Sinteza grafică univariată		
curbă de frecvențe	frequency curve	<i>courbe de fréquence</i>
diagramă circulară	/ circular / pie / sector / chart ; pie diagram	<i>diagramme circulaire; / graphique / diagramme / à secteurs</i>
diagramă în / coloane / batoane /	bar / chart / diagram /	<i>diagramme / à colonnes / de barres / à bâtons / à tuyaux d'orgue /; ~~histogramme~~</i>
diagramă în / benzi / bare /	<u>bar / chart / diagram /</u>	<i><u>diagramme / à colonnes / de barres / à bâtons / en bâtons / à tuyaux d'orgue /; ~~histogramme~~</u></i>
distribuție univariată	univariate distribution	<i>distribution á une variable</i>
distribuție de abundențe	abundance distribution	<i>distribution d'abondances</i>
/ distribuție / repartiție / (de frecvențe negrupată)	(frequency) distribution	<i>distribution / de fréquences / statistique /; distribution non groupée</i>
distribuție /repartiție/ grupată		<i>distribution groupée</i>
frecvență (absolută)	(absolute) frequency	<i>fréquence (absolue); effectif</i>
frecvență relativă	/ relative / proportional / frequency	<i>fréquence relative</i>
histogramă	histogram	<i>histogramme</i>
poligon de frecvențe	frequency polygon	<i>polygone de fréquences</i>
populație în echilibru (staționar)	stationary population	<i>population stationnaire</i>
replicat	replication	<i>duplication (d'unité statistique) ; répliation</i>
tabel statistic	frequency table	<i>/ table / tableau / de fréquences</i>
tabel statistic / simplu / cu simplă intrare /	simple table	<i>tableau à simple entrée</i>
valori aberante	outliers	<i>valeurs / observations / aberrantes</i>
variabilitate	variability	<i>variabilité</i>
volumul eșantionului	sample size	<i>taille de l'échantillon</i>

Română	Engleză	Franceză
3.1.2. Limbajul repartițiilor		
distribuție / asimetrică / oblică /	/ asymmetric / asymmetrical / non-symmetric / non-symmetrical / skew / distribution	<i>distribution dissymétrique</i>
distribuție asimetrică de dreapta	negatively-skew distribution	<i>distribution dissymétrique de droite</i>
distribuție asimetrică de stânga	positively-skew distribution	<i>distribution dissymétrique de gauche</i>
distribuție / extrem asimetrică de stânga / în formă de « i » /	/ very highly positively skewed / reverse J / distribution	
distribuție puternic asimetrică de stânga	highly skewed distribution	
distribuție simetrică	symmetrical distribution	<i>distribution symétrique</i>
distribuție unimodală	unimodal distribution	<i>distribution unimodale</i>
distribuție bimodală	bimodal distribution	<i>distribution bimodale</i>
distribuție multimodală	multi-modal distribution	<i>distribution / plurimodale / multimodale /</i>
eterogenitate	heterogeneity	<i>hétérogénéité</i>
interval de / clasă / grupare /	class interval	<i>intervalle de classe</i>
omogenitate	homogeneity	<i>homogénéité</i>
3.2. Sinteza numerică univariată		
indicator; parametru (în sens îngust)	index; parameter; measure	<i>indice; paramètre; mesure</i>
Variabile CANTITATIVE		
Indicatori de localizare		
indicator de localizare	measure of location	<i>/ paramètre / mesure / de position</i>
3.3. Indicatori de tendință centrală		
indicator de tendință centrală	measure of central tendency	<i>/ caractéristique / mesure / de la tendance centrale</i>
mediană	median	<i>médiane</i>
medie (aritmetică)	(arithmetic) mean; average	<i>moyenne (arithmétique)</i>
Modă; mod; modul; (valoare) dominantă; valoare modală	mode	<i>mode; valeur dominante</i>
3.4. Alți indicatori de localizare		
centilă; percentilă	percentile	<i>centile; pourcentile</i>
α -cuantilă inferioară	lower critical value	<i>valeur critique inférieure</i>

Română	Engleză	Franceză
α -cuantilă superioară	upper critical value	<i>valeur critique supérieure</i>
cuantilă de ordin m	quantile; fractile	<i>/ quantile / fractile / d'ordre m</i>
cuartilă	quartile	<i>quartile</i>
cuartilă <u>inferioară</u>	/ <u>third</u> / <u>lower</u> / quartile	<i><u>premier</u> quartile</i>
cuartilă <u>superioară</u>	/ <u>first</u> / <u>upper</u> / quartile	<i><u>troisième</u> quartile</i>
decilă	decile	<i>décile</i>
reprezentare sub formă de "boxplot"	box plot; box-and-whisker plot	<i>représentation graphique sous forme de "boxplot"</i>

3.5-6. Indicatori de împrăștiere

abatere / standard / pătratică medie / medie pătratică / tip /; deviație standard; SD; σ	standard deviation	<i>écart / -type / quadratique moyen/; déviation standard</i>
amplitudine	amplitude; range	<i>amplitude; étendue</i>
coeficient / (percentual) de variație / (percentual) de variabilitate /	coefficient of variation; percentage standard deviation	<i>coefficient de / variation / variabilité /</i>
dispersie; varianță; σ^2 ; fluctuație	variance	<i>variance</i>
intercuartilă; interval intercuartil; abatere cuartilă	interquartile range	<i>(écart) interquartile</i>

3.7. →Distribuția normală

distribuție empirică	observed distribution	<i>distribution / observée / empirique /</i>
distribuție / normală / Gauss / gaussiană / Laplace / Gauss-Laplace /	/ Normal / Gaussian / Laplace-Gauss / Gauss / distribution	<i>distribution / normale / gaussienne / Laplace-Gauss /; loi de Gauss</i>
distribuție teoretică	theoretical distribution	<i>distribution théorique</i>
grad de concordanță	goodness of fit	<i>validité / qualité / de l'ajustement</i>
frecvență observată / empirică /	observed frequency	<i>effectif / observée / empirique /</i>
frecvență teoretică	/ theoretical / expected / frequency	<i>fréquence / théorique / attendue /</i>
scor z	z-score	<i>score centré réduit</i>

Română	Engleză	Franceză
3.8-9. Variabile CALITATIVE		
entropie	entropy	<i>entropie</i>
regularitate; echitabilitate	evenness; equitability	<i>régularité; équitabilité</i>
3.10. Teste binare		
Adevărat Pozitiv (AP)	Truth Positive (TP)	
Adevărat Negativ (AN)	Truth Negative (TN)	
conjuncția mai multor teste	series tests	
disjuncția mai multor teste	parallel tests	
Fals Negativ (FN)	False Negative (FN)	
Fals Pozitiv (FP)	False Positive (FN)	
prevalență	prevalence	<i>prévalence</i>
sensibilitate	sensitivity	<i>sensibilité</i>
specificitate	specificity	<i>spécificité</i>
Valoarea Predictivă a rezultatului Pozitiv (VPP)	Positive Predictive Value (PPV)	
Valoarea Predictivă a rezultatului Negativ (NPN)	Negative Predictive Value (NPV)	
test unilateral	/ one sided / one-tailed / single-tail / test	<i>test / unilatéral / à une queue /</i>
test bilateral	/ two-tail / double tailed / two sided / test	<i>test bilatéral</i>
STATISTICĂ DESCRIPTIVĂ BIVARIATĂ		
4. TRATAREA SIMULTANĂ A DOUĂ DIMENSIUNI		
4.1-2. Sinteza grafică bidimensională		
ajustare	fitting; smoothing	<i>ajustement</i>
corelație	correlation	<i>corrélation</i>
corelație liniară	linear correlation	<i>corrélation linéaire</i>
diagramă de împrăștiere	scatter diagram ; scattegram	<i>nuage (de points); / diagramme / nuage / de dispersion</i>
distribuție bivariată	bivariate distribution	<i>distribution bidimensionnelle</i>
dependență	dependence	<i>dépendance</i>
dependență funcțională	deterministic process	<i>processus déterministe</i>
dependență / statistică / stocastică /	stochastic dependence	<i>dépendance stochastique</i>
identificare	Identification	<i>identification</i>
independență	independence	<i>indépendance</i>
modele	modelling	<i>modelage</i>

Română	Engleză	Franceză
predicție	prediction	<i>prévision ; prédiction</i>
stereogramă	stereogram	<i>stéréogramme</i>
tabelă cu dublă intrare	bivariate frequency table	<i>tableau a double entrée</i>
tabelă de corelație	correlation table	<i>table de corrélation</i>
validare	validation	<i>validation ; recouplement</i>
4.3. Sinteza numerică bidimensională		
coeficient de corelație lineară (/ Bravais-Pearson / al lui Pearson /)	(product- moment / linear / Bravais' / Pearson's /) correlation coefficient	<i>coefficient de corrélation (/linéaire (de Bravais-Pearson)/totale/)</i>
coeficient de determinație	coefficient of determination; determination coefficient	<i>coefficient de détermination</i>
covarianță	covariance	<i>covariance</i>
covariație	covariation	<i>covariation</i>
dreaptă de regresie	regression line	<i>/ ligne / droite / de régression</i>
metoda celor mai mici pătrate	least squares method	<i>méthode des moindres carrés</i>
regresie liniară	linear regression	<i>régression linéaire</i>
regresie neliniară	curvilinear regression	<i>régression / curviligne / curvilinéaire /</i>
regresie ortogonală	orthogonal regression	<i>régression orthogonale</i>
5. TRATAREA SIMULTAĂ A DOUĂ VARIABLE ORDINALE		
coeficient de corelație a rangurilor al lui Spearman	Spearman's / rank correlation coefficient / ρ /	<i>coefficient de corrélation de rangs de Spearman</i>
6. TRATAREA SIMULTANĂ A DOUĂ VARIABLE CALITATIVE		
asociere	association	<i>association</i>
coeficient de contingență al lui Ciuprov	contingency coefficient	<i>coefficient de contingence</i>
tabel 2 x 2	two-by-two frequency table	<i>table 2 x 2</i>
tabel de contingență	contingency table	<i>/ table / tableau / de contingence</i>

Notă: Termenii în limba română sunt, de regulă, cei utilizați în această lucrare și/sau în [3], iar cei din engleză și franceză sunt preluați, în marea lor majoritate, din [5] și [1].

În această a 3-a ediție am adăugat și referințe din [2], [4] și [6] pentru comparabilitate cu literatura americană, respectiv, cu cea din Uniunea Europeană.

DRAGOMIRESCU L., DRANE J. W. *Biostatistică pentru începători. Vol I. Biostatistică descriptivă*. Ediția a 3^a revăzută și adăugită 206pp. Editura CREDIS, București, 2006.

SURSE :

- [1] Dagnelie P. 1992 *Statistique Théorique et Appliquée*. Les Presses Agronomiques de Gembloux.
- [2] Dragomirescu L., Drane J. W. *Biostatistics for Beginners*. Volume I. *Descriptive Biostatistics*. Second Edition. In print.
- [3] Iosifescu M., Moineagu C., Trebici V.& Ursianu Emiliana. 1985. *Mică enciclopedie de statistică*. Ed. Științifică și Enciclopedică, București.
- [4] McKeown. EPID. Course material – Spring 1992. Department of Biostatistics. Norman J. Arnold School of Public Health. University of South Carolina, USA.
- [5] Porkess R. - 1988 - *Dictionary of statistics*. Collins, London and Glasgow.
- [6] *ISI glossary of statistical terms English-French*. VIROS (Virtual Institut for Research in Official Statistics - Eurostat) <http://europa.eu.int/comm/eurostat/research/index.htm>, december 10, 2005.